

**8 PROPOSTES D'ACCIÓ ARTÍSTICA A
PARTIR D'OBRES D'ARTISTES VALENCIANS
CONTEMPORANIS**

UNA COL·LECCIÓ D'ACCIÓ!

Juana Francés	2
Miquel Navarro	4
Ángeles Marco	6
Andreu Alfaro	8
Carmen Calvo	10
Equip Crònica	12
Soledad Sevilla	14
Eusebio Sempere	16

© IVAM Institut Valencià d'Art Modern, València, 2018. Departament de didàctica, Èncar Martínez Vicente

© Miquel Navarro, Andreu Alfaro, Carmen Calvo, Soledad Sevilla, Eusebio Sempere, VEGAP, València, 2018   © Equipo Crónica -drets del coautor Manolo Valdés, VEGAP, València, 2018

© Juana Francés, Ángeles Marco, de les seues imatges, València, 2018

UNA COL·LECCIÓ D'ACCIÓ!

A l'IVAM Centre Julio González hi ha una col·lecció d'obres d'artistes que et deixarà... a quadres!

A partir de 8 obres de la col·lecció del museu descobriràs que es pot crear, actuar, improvisar, jugar i experimentar amb objectes quotidians que tens al voltant i que mai pensaves que podrien servir per a inspirar-te i reptar el teu talent creatiu. Per exemple... podries construir una ciutat amb objectes que tens escampats per l'escriptori? O dibuixar el que has somniat amb sucre o sorra?

Atura't a descobrir-ho amb aquesta col·lecció d'acció de l'IVAM.

Ah! I, si vols deixar a quadres a tothom...

No oblidis compartir les teues *accions* a Twitter i Instagram!!!

Juana Francés

(Alacant, 1924 - Madrid, 1990)

Juana Francés és una de les fundadores del grup El Paso, representant de l'informalisme abstracte a Espanya. Experimenta al voltant de la matèria, els suports i el color (blanc, siena, negre, òxid), que superposa mitjançant sorrejats, degotejos i brotxades. Sorres de diferent gruix es converteixen en el material preferit en les seues composicions. Més endavant introdueix altres objectes, com deixalles domèstiques (monedes, botons, pendants, arpillera, sacs) i de construcció (terrisa, grava, pedra, fusta, vidre, maó). Es tracta d'obres molt poètiques en què Juana dona curs al seu subconscient.

Gràcies a la densitat matèrica aconseguix
crear una atmòsfera poètica i violenta
als paisatges que emergeixen del seu
subconscient.

Composició n° 68 (JF 60), 1960. Tècnica mixta sobre llenç

Paisatges somniats

Recull xicotets objectes que tingues al voltant, al parc, al carrer, en algun calaix. Per exemple pedretes, fulles, un clip o les llimadures de la maquineta de fer punta. Intenta recordar un somni que hages tingut. Series capaç de dibuixar en sorra, ajudant-te d'aquests objectes, una imatge d'eixe somni? Si no tens accés a un lloc amb sorra o terra, prova a experimentar en sucre, farina, o un altre element similar.

Pots compartir les teues *paisatges somniats* amb el hastag: **#PaisajesdeJuanaalIVAM** @caixapopular @GVA_IVAM

Miquel Navarro

(Mislata, València, 1945)

Miquel Navarro pren la forma com a essència per construir les seues escultures. Aquestes són conjunts de peces repetitives, formes geomètriques i volums bàsics, meticulosament disposades, fetes en ceràmica, fusta, marbre, plom, guix, alumini o zinc. En les seues “ciutats” conjuga la experiència de la seua vida a Mislata (on hortes i regadius conviuen amb forns i fumerals industrials) amb un concepte urbà de l'escultura. Per aquest motiu, combina elements d'imponent verticalitat amb desenes de peces horitzontals al voltant.

En 1974 va realitzar la primera de les seues “ciutats”, conformada per cubs, rectangles i esferes.

Sota la lluna, 1987. Plom i zinc

Improvísada ciutat

Fes un cop d'ull a la taula del teu escriptori...

Veus algun objecte que tinga forma geomètrica? Serveix qualsevol amb forma d'esfera, quadrat, triangle, cilindre...

Posa'ls tots a terra.

Podries construir una ciutat a la teua habitació amb tots ells?

Pots compartir les teues *ciutats improvisades* amb el hastag: **#improvisadaciutatMiquel** @caixapopular @GVA_IVAM

Ángeles Marco

(València, 1947 - 2008)

Ángeles Marco és impulsora de nous llenguatges en l'escultura, a través de propostes basades en peces xicotetes on la presència d'aquestes altera la percepció (visual i conceptual) de l'espai en què s'insereixen. Ella habita i activa els espais, com una creadora de "escenografies". La presència de l'espectador dóna sentit a l'objecte artístic i el seu angle de visió crea diferents interpretacions d'una mateixa obra. És el que s'anomena "desplaçament perceptiu". Treballava amb tècniques i materials propis del món de la enginyeria industrial, des d'un punt d'investigació artística. El ferro era el seu material preferit, encara que va introduir altres com el cautxú, la cera o el vidre, que imposen una major evocació simbòlica. Tots els objectes que empra tenen una càrrega metafòrica. Li interessaven les realitats duals com a construcció-destrucció, raó-emoció, soroll-silenci, fosc-orlum...

Els seus salts al buit són una actitud davant la vida; el vertigen que dóna la llibertat total, com la barreja d'emocions al saltar en paracaigudes o pujar i baixar en una muntanya russa.

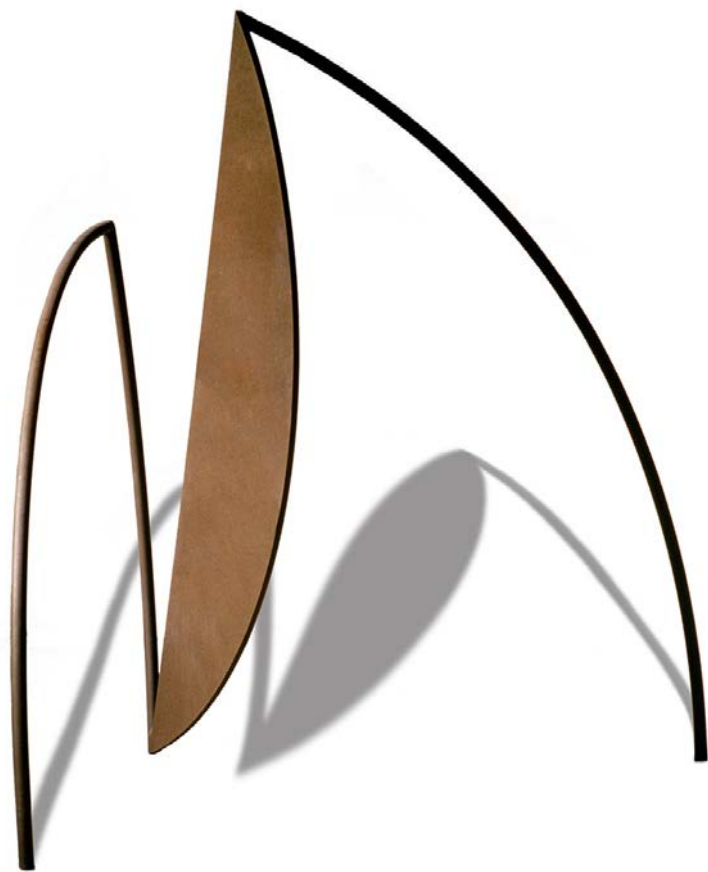
Palanca (sèrie *Salt al buit*), 1987. Acer inoxidable

Veig, veig, què veus a l'inrevés?

Com és la vida cap per avall? O des de dalt? T'imagines la teua habitació des d'un altre punt de vista, en el qual tots els objectes estan de l'inrevés o en posicions impossibles...? Tria un punt de la casa i mirá'l des de qualsevol postura que imagines. Per exemple: cap per a avall, des de terra, o des d'algun punt més alt. Si pots, tira una foto tal com veus la casa des d'eixe punt. Imprimeix diverses còpies, per tal que pugues retallar els objectes i canviar la seua disposició sobre el paper, creant una casa «desmuntada» a manera de collage

... Ara, pensa: quin tipus d'habitant podria viure en un espai així? Tu podries? Potser hauries de canviar també la forma de desplaçar-te o, fins i tot... alterar les parts del teu cos!

Andreu Alfaro

(València, 1929 - Rocafort, 2012)

Alfaro és un dels escultors valencians contemporanis més internacionals, malgrat que no va anar-se'n mai de València. A Godella va situar el seu taller, l' *Espai Alfaro*, que, hui per hui, està obert al públic.

Des dels seus primers treballs escultòrics, amb filferro i llauna, va assimilar en les seues escultures la metodologia dels materials i els processos industrials. Li agradava aplicar els seus coneixements geomètrics i matemàtics a la seua obra abstracta. Intentava sintetitzar la forma fins a aconseguir *dibuixar-la* en el buit. *“Si les meues obres no estan condicionades per l'espai, no tenen cap utilitat, no tenen sentit”*, deia ell mateix.

Es va iniciar com a dibuixant als anys cinquanta i es va encarregar de dissenyar el logotip de l'IVAM. Sempre va mantindre un vincle molt especial amb aquesta institució, la qual li va concedir el XV premi Julio González l'any 2016.

El seu singular minimalisme de formes lineals converteixen les seues escultures en dibuixos en l'espai.

Margarita, 1989. Ferro

Públic Alfaro

Més de cent obres d'Alfaro formen part del paisatge urbà en carrers de diferents països, integrats als espais públics com a veritables monuments col·lectius. Podries localitzar en el mapa al menys cinc ciutats en què hi haja escultures públiques d'ell? Pots ajudar-te en el web de l'artista: <http://www.andreualfaro.com>

Savies que el cantant Raimon li va dedicar una cançó? El títol és: *Andreu, amic*. Intenta escoltar-la. La cançó diu: “Andreu, amic, torsimany de metalls d’on ha vingut la força i la vida que retrobem en la teua escultura.” Què vol dir aquesta frase? Investiga i, si cal, pregunta a la gent que tingues al voltant.

Carmen Calvo

(València, 1950)

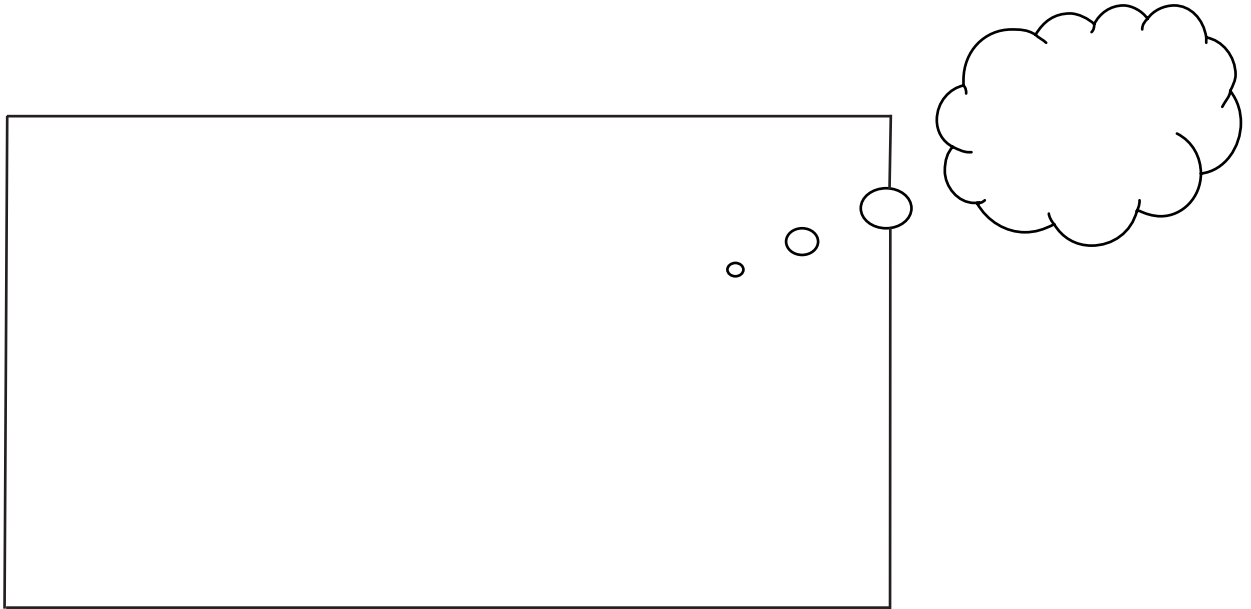
Carmen Calvo és una artista conceptual molt vinculada al Barri del Carme. Les seues obres, arrelades en la cultura popular, es caracteritzen per la barreja de materials i de tècniques, així com per l'apropiació d'objectes vinculats a la memòria individual i col·lectiva. Amb un llenguatge molt personal, "pinta amb objectes" oblidats o abandonats, adherint aquests a quadres i fotos que recupera, manipula i recicla, tornant-los a la vida amb una nova mirada. Diu l'artista: "Quan cada dia tanque la paraeta sent que tots els meus objectes es posen a viure. Puc percebre la remor a l'altre costat de la porta. Quan viatge, els dic als meus objectes: no us mogueu, que ja mateix torne."

Carmen Calvo ens ensenya a mirar les imatges i els objectes d'una altra manera, vinculant la memòria de les coses en el nostre present.

Planyívols i lànguids sermons, potser plens d'odi, 2005. Tècnica mixta sobre collage, dibuix sobre paper

La vida silenciosa dels objectes

Cerca el objecte més antic que hi haja guardat a la teua casa. Obri calaixos, armaris; presta atenció a les prestatgeries, a les caixes... Imagina quantes coses eixe objecte ha escoltat, o com eren les persones que l'han tocat en el passat... Tria una nova ubicació per a ell; per exemple, una prestatgeria a la vista. Després dibuixa'l i escriu a la bafarada el que podria estar pensant ara, una vegada l'has rescatat de la seua quietud habitual.

Pots compartir els pensaments secrets dels teus objectes amb el hashtag: #vajacosesCarmenCalvo @caixapopular @GVA_IVAM

Equip Crònica

(1964 - 1981)

Aquest equip artístic estava constituït per tres artistes valencians: Rafael Solbes (1940-1981), Manolo Valdés (1942) i Joan Antoni Toledo (1940-1995). Aquest últim és va deslligar aviat del grup. Les seues obres, com el seu propi nom indica, són realitzades conjuntament.

L'Equip, actiu des de 1964 fins a 1981, va ser testimoni de tres dècades d'agitada evolució sociopolítica a Espanya, i així ho plasmen en les seues obres, que poden ser considerades com una mena de reportatge o crònica tant de la realitat política com de la història de l'art. Per aconseguir-ho es fan servir de tots els codis visuals que troben al seu voltant: quadres, anuncis, tebeos, cartelleria, premsa...

Van experimentar amb tècniques i recursos propis del Pop Art, com són les tintes planes, la utilització d'imatges preses dels mitjans de comunicació de masses i la cartelleria, com a crítica al sistema consumista i a l'individualisme.

Equip Crònica considerava el cartell com una disciplina artística en si mateixa.

Refugi (sèrie Negra), 1972. Serigrafia

Refugis que fan crònica

Les lletres REFUGI que apareixen a l'obra de la pàgina anterior, són part de la història de la guerra civil a València. Encara es poden trobar a la ciutat tres antics refugis antiaeris amb aquest peculiar ròtul, d'autor desconegut. T'atreveixes a indagar on hi són i en què s'han convertit?

L'artista Kike Correcher en 2006 va reconstruir l'alfabet complet d'aquesta tipografia.

El pots descarregar en el següent enllaç: <http://www.kikeco.com/refugio>

Monta el teu particular refugi a la teua casa, o classe, i penja un cartell de REFUGI imprimint les lletres en DIN- A4.

Pots compartir els teus *refugis casers* amb el hastag: #refugisquefancrònica @caixapopular @GVA_IVAM

Sense títol, 1997. Acrílic sobre llenç

Soledad Sevilla

(València, 1944)

L'obra d'aquesta pintora valenciana es caracteritza per explorar les relacions entre l'espai, la llum i la matèria. En els seus inicis seguia els principis estilístics de l'abstracció normativa i, a poc a poc, va derivar en una abstracció lírica amb un fons poètic. Al seu treball la pintura i la instal·lació s'integren i completen, com un tot. En elles, Sevilla juga amb la percepció sensorial i corporal de l'espectador, combina el rigor analític i l'ordre geomètric amb la recerca d'una experiència sensorial i emocional.

Als seus primers treballs geomètrics les línies, la majoria diagonals, són protagonistes. Són aparentment exactes, però plenes d'emoció, com intentant escapar sutilment del llenç i del paper, invitant-nos a imaginar i sentir més enllà de la mera presència de les formes.

L'espai que ens atrapa

Alça la vista d'aquestes pàgines i mira la habitació on hi ets. Presta atenció a tot l'espai, incloent els límits de les parets, la seua textura, la grandària dels mobles, l'altura del sostre,... Pots alçar-te i tocar-ho tot. Ara que coneixes bé l'espai, t'animem a convertir-ho en una instal·lació artística: necessitaràs un cabdell fil, llana, o drapell. Nuga l'extrem del fil en un punt, pot ser un moble o altre objecte de l'habitació. Ara exten el fil fins a altre punt, nuga'l també. Ves fent-ho fins a que tota la sala es converteixca en una immensa trampa d'aranya.

Cóm et sents dins d'eixe espai ara? Estira't a terra, en silenci, atent a totes les emocions que et transmetra estar atrapat en la nova versió artística de la teua habitació. Pots inspirar-te amb la instal·lació a l'aire lliure de Soledad Sevilla *Per a un jardí*, 2017. Atràpa-la ací: <http://www.soledadsevilla.com>

Pots compartir la teua *trampa espacial* amb el hastag: #espaiqueatrapaSoledadSevilla @caixapopular @GVA_IVAM

Eusebio Sempere

(Onil, Alacant, 1923 - 1985)

Eusebio Sempere és un dels representants més genuïns de l'abstracció geomètrica i precursor de l'art cinètic a Espanya. Les seues escultures són formes geomètriques simples, agrupades o repetides, amb sensació de moviment provocat pel reflex de la llum, que transfigura i poetitza l'espai. Empra tècniques i materials pròpies dels avanços industrials i científics del seu temps: ferro, acer cromat, bovina de corrent altern...

A l'any 56 Sempere fa un pas més amb la superposició de línies a l'interior de les seues figures geomètriques, creant diferents plans visuals.

Relleu lluminós, 1955. Tècnica mixta
(fusta, plàstic, tremp, llums incandescents i dos interruptors elèctrics)

Geometria que il·lumina

Acosta't a la finestra. Mira atentament el paisatge de fora: els carrers, les cases, els arbres. Intenta descompondre mentalment tot el que veus en peces geomètriques, separant totes les parts de cada cosa, en peces. Per exemple, els edificis de la ciutat semblen rectangles i, les seues finestres, quadrats...

Quants triangles arribes a veure? Quants cilindres? Influeix la llum que hi ha en les formes que veus?

Et proposem crear ara una escultura de llum. Necessitaràs un rotulador, una caixa buida i bombetes de llum led. Pregunta a algun adult. Les de Nadal, o les garlandes decoratives, per exemple, si són led, et poden servir. Lleva la tapa de la caixa i dibuixa en ella el paisatge que veus, però solament emprant formes geomètriques, tal com has fet, en la teua imaginació, quan miraves per la finestra. Retalla l'interior de les figures, "buidant-les". És la part que més costa, pots demanar ajuda. Fes un forat xicotet per la part de darrere de la caixa per a poder passar el cable de la llum i connectar-la al corrent elèctric. Ara fica les bombetes led dins de la caixa i tapa-la. Ja tens el teu relleu de llum *semperià!*

Si vols donar-li profunditat, solament has de fer una altra capa: en una cartolina fosca del tamany de la caixa dibuixa altres figures geomètriques, "buida-les" i fica-la endins, cuidant que es quede col·locada entre les llums i la part darrera de la caixa.

Pots compartir el teu *relleu lluminós* amb el hastag: #geometrialluminosaSempere @caixapopular @GVA_IVAM

UNA COL·LECCIÓ D'ACCIÓ !

inspira't

activa't

diverteix-te

CREA

una iniciativa de:

